

43.5 איסור התנכלות לעובדים חושפי שחיתויות

בפרק משנה זה מובאות הוראות בדבר הגנה על עובדים חושפי שחיתויות. ההוראות מבוססות על הוראות חוק הגנה על עובדים (חשיפת עבירות ופגיעה בטוהר המידות או במינהל התקין), התשנ"ז - 1997 ועל חוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבורי, התשנ"ב - 1992. 43.51 מטרת ההוראה / 43.52 חשיפת עבירות ופגיעה בטוהר המידות או במינהל התקין / 43.53 תעודת הוקרה.

43.51 מטרת ההוראה
פרק משנה זה הינו בעל שתי מטרות: מחד, להגן על עובדים החושפים שחיתויות במקום העבודה וחשופים עקב כך להתנכלויות שונות ומאידך, למנוע תלונות שווא על ידי העובדים.

43.511 חלות
הוראות פרק משנה זה חלות על כל העובדים בשירות, בכפוף לאמור להלן.

43.52 חשיפת עבירות ופגיעה בטוהר המידות או במינהל התקין
43.521 הגדרות
בפרק משנה זה:
"בעל סמכות" - אחראי, ממונה ישיר, ממונה עקיף, לרבות כל מי שהוסמך במסגרת תפקידו ועל פי שיקול דעתו להעניק זכות לעובד או להמליץ על הענקת זכות כאמור, או לקבוע או להמליץ על קביעת תנאי עבודה, או לקבל או לפטר עובד או להמליץ על אלה.
"עובד" - מי שנתמנה לשירות המדינה לפי חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט - 1959, לרבות עובד על-פי חוזה מיוחד כאמור בסעיף 40 לחוק המינויים.
"רשות מוסמכת בשירות המדינה" - הממונה על המשמעת בנציבות שירות המדינה או האחראי במשרד או ביחידת הסמך;
"רשות מוסמכת" - כל גוף המוסמך עפ"י דין לבדוק או לחקור בעניין המשמש נושא התלונה, לרבות רשות מוסמכת בשירות המדינה;

43.522 דרך הגשת התלונה
א. עובד המבקש להגיש תלונה, יפנה בכתב חתום על-ידי, בליווי כל מסמך היכול לתמוך בתלונתו, לרשות המוסמכת בבקשה לבדוק או לחקור בעניין המשמש נושא התלונה.
רשות מוסמכת בשירות המדינה אליה הוגשה תלונה, או אליה הועבר העתק מתלונה שהוגשה לרשות מוסמכת אחרת, לפי העניין, רשאית לברר את התלונה בכל דרך שתיראה לה, ואינה קשורה להוראות שבסדר דין או בדיני הראיות, והיא תקבע אם יש להוסיף ולברר או אם אין בה ממש, ותודיע על כך לעובד המתלונן ולכל עובד אחר המוזכר בה, אלא אם קיימים טעמים מיוחדים שלא לעשות כן.
ב. החליטה הרשות המוסמכת בשירות המדינה להוסיף ולברר את התלונה, תפעל בהתאם לכללי הצדק והביקורת המקובלים ותבקש תגובתו של כל עובד המוזכר בה, אלא אם קיימים טעמים מיוחדים לפעול לבירור התלונה בדרך אחרת.
ג. החליטה הרשות המוסמכת בשירות המדינה לאחר בירור התלונה כאמור בסעיף קטן (ב) לעיל, כי אין התלונה מוצדקת, תודיע על כך לעובד המתלונן ולכל עובד אחר המוזכר בה; החליטה הרשות המוסמכת בשירות המדינה כי התלונה לכאורה מוצדקת או שיש אפשרות שהיא מוצדקת, תעביר את העניין לגוף המוסמך על פי דין לחקור או לטפל בתלונה.
ד. הרשות המוסמכת בשירות המדינה לא תזדקק לתלונה לאחר שחלפו 12 חודשים מיום שנוצרה עלתה.

(סעיפים 4(3) ו-5 לחוק הגנה על עובדים (חשיפת עבירות ופגיעה בטוהר המידות או במינהל התקין), התשנ"ז - 1997). 43.523

הגנה על עובד שהגיש תלונה
א. לא יפגע בעל סמכות בתנאי עבודתו של העובד המתלונן ולא יפטר בשל כך בלבד שהגיש תלונה, או שסייע לעובד אחר להגיש תלונה. (סעיף 2 לחוק הנ"ל).
ב. ההגנה כאמור בסעיף קטן א' תינתן רק לגבי תלונה שנתקיימו בה כל אלה :
(1) התלונה הוגשה בתום לב ;
(2) התלונה הוגשה על הפרת חיקוק במקום העבודה, או על הפרת חיקוק בקשר לעבודת העובד או בקשר לעסקו או לפעילותו של המעביד או על פגיעה בטוהר המידות או במינהל התקין ;
(3) התלונה הוגשה בדרך שנקבעה להגשת תלונה כמפורט בפסקה 43.522.
(סעיף 4 לחוק הנ"ל).
ג. פעל בעל סמכות בניגוד לאמור בסעיף קטן א', מעשהו מהווה עבירת משמעת.
ד. האמור בסעיף קטן א' לעיל לא יחול, אם מצא בית הדין האזורי לעבודה כי תלונת העובד היתה תלונת שווא בנסיבות שהמתלונן ידע על כך או שהיה עליו לדעת על כך. (סעיף 3(ג) לחוק הנ"ל).
ה. האמור בסעיף קטן א' לעיל לא יחול מיום שקבעה הרשות המוסמכת כי אין בתלונה ממש, או כי איננה מוצדקת, אם קבעה.
ו. מובהר כי אין באמור בהוראות פרק זה כדי לעכב הליכים משמעתיים הננקטים נגד עובד, בשל כך שהעובד הגיש תובענה לבית הדין לעבודה, או הגיש תלונה לרשות המוסמכת, בגין פגיעה כלשהי שארעה לו בשל הגשת התלונה.

43.524 הגשת תלונת שווא וחובת תום הלב
א. הגשת תלונת שווא כאמור בפסקה 43.523 (ד) לעיל, וכן הגשת תלונה שלא בתום לב או בקנטרנות הינה עבירת משמעת.
ב. תלונה אשר לגביה קבעה הרשות המוסמכת, כי לא נמצא בה ממש, או כי איננה מוצדקת, תועבר לממונה על המשמעת בנציבות שירות המדינה לשם בדיקת נסיבות הגשתה.

43.53 - תעודת הוקרה

43.531
עובד שהגיש תלונה בתום לב ועל פי נהלים תקינים כמפורט בפרק 43.522 לעיל, ונמצאה תלונתו מוצדקת על-ידי הרשות המוסמכת, תציין הרשות כאמור את ממצאי בדיקתה בכתב ותעבירם למנכ"ל המשרד או למנהל יחידת הסמך.

43.532
ראה נציב שירות המדינה שנסיבות המקרה מצדיקות זאת, רשאי הוא להעניק לעובד שתלונתו נמצאה מוצדקת, תעודת הוקרה על תרומתו לטוהר המידות ולחשיפת השחיתות בשירות המדינה ;
בתעודה יצוינו פרטי התלונה וממצאי הבדיקה, ובין היתר :
א. זהותה של הרשות המוסמכת ;
ב. תמצית תלונה שהוגשה ;
ג. תיאור תמציתי של מהלך הבדיקה שנערכה ;
ד. המסקנות שנבעו מממצאי הבדיקה.
(חוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבורי, התשנ"ב - 1992 ; תקנות לעידוד טוהר המידות בשירות הציבורי, התשנ"ד - 1994).